

Đơn Vị Nghiên Cứu Lâm Sàng Đại Học Oxford tổ chức chuyến lưu diễn vở kịch "Kẻ thù tí hon" về bệnh sốt xuất huyết trên 11 trường phổ thông trên địa bàn Tp. Hồ Chí Minh .

nội dung trong lĩnh vực Y tế Công cộng mà tôi vừa chỉ ra đang bị bỏ qua trong giai đoạn hiện tại. Điều này đặc biệt đúng với "Dịch tễ học lâm sàng". Nói đến khái niệm này, ý tôi muốn nói về việc đánh giá hiệu quả của những phương pháp điều trị (clinical treatment) của các bác sĩ trên diện rộng. Đây là vấn đề quan trọng hàng đầu của một hệ thống y tế nhưng Việt Nam không hề quan tâm. Vì những lí do này, tôi gợi ý là chức danh "Bác sĩ Y học dự phòng" nên được gỡ bỏ và thay bằng "Bác sĩ Y tế công cộng". Cách gọi mới này đưa ra một góc nhìn khái quát hơn và có ích hơn trong thực tiễn ứng dụng.

Có lẽ tôi nên nói thêm về khái niệm "Dịch tễ học" mà tôi vừa mới đề cập. Ngay cả rất nhiều người đang làm trong lĩnh vực Y tế công cộng cũng lờ đi ý nghĩa của nó. Đó không phải là một môn khoa học về dịch bệnh như người ta tưởng. Từ đầu thế kỉ 20, nó đã có ý nghĩa là nghiên cứu về tác động của những "yếu tố" lên sức khỏe người dân. Trong ngành Dịch tễ học lâm sàng, chúng ta có thể nghiên cứu về tác động của một cách điều trị của các bác sĩ, cũng chính là một "yếu tố" tác động lên cộng đồng người bệnh (chúng ta hi vọng nó có thể cải thiện sức khỏe của bệnh nhân nhưng thường là không!). Cách điều trị lượng đồng căn là một ví dụ đáng quan tâm. Không có một nghiên cứu nào trong rất nhiều nghiên cứu đưa ra hiệu quả gì, dù là nhỏ nhất của nó, liệu pháp này hoàn toàn vô dụng. Dịch tễ học là nền tảng của tất cả mọi vấn đề trong Y tế công cộng nhưng thật kì lạ, nội dung này được đẩy xuống cuối cùng trong giáo trình về Y tế công cộng ở tất cả các trường đại học Việt Nam, thay vì phải đưa lên đầu tiên.

Xin cảm ơn ông! □

Hảo Linh *thực hiện*

---

*GS. Klaus Krickeberg đề xuất dịch khái niệm "infectious disease" thành "bệnh nhiễm khuẩn" thay vì "bệnh truyền nhiễm" như cách các báo đài và nhiều cán bộ y tế vẫn nhầm lẫn. Bệnh truyền nhiễm (contagious, transmittable diseases) chỉ là những bệnh lan truyền trực tiếp từ người – người. Trong khi "bệnh nhiễm khuẩn" là những bệnh gây ra bởi những vi khuẩn, vi rút nhưng quá trình truyền bệnh không nhất thiết phải trực tiếp mà có thể qua vật trung gian (như nước, chuột, rận, muỗi anopheles).

Klaus Krickeberg

Lời nói đầu: hai câu chuyện

Y học là một ngành khoa học quan tâm đến sức khỏe và vì vậy, nó là một trong những "ngành khoa học sức khỏe". Mục tiêu của nó là chữa bệnh, chẳng hạn như giảm đau, chữa trị bệnh hoặc kéo dài tuổi thọ cho bệnh nhân. Ngoài ra còn có những ngành khoa học sức khỏe phổ biến khác đó là dược học và công nghệ y học. Nhưng còn ngành khoa học sức khỏe nào khác không?

Chúng ta trả lời cho câu hỏi này bằng hai câu chuyện dưới đây.

Câu chuyện đầu tiên chắc mọi người đã được nghe rất nhiều lần nhưng vẫn đáng được nhắc lại ở đây. Đó là vào thời kì bùng phát trên diện rộng của bệnh tả vào năm 1854 tại quận Soho ở London. Ở thời kì đó, có rất nhiều giả thuyết xung đột nhau về căn nguyên dẫn đến sự xuất hiện của bệnh tả, đặc biệt là ý tưởng tồn tại phân tử "Miasma" (bụi) trong không khí. Ngược lại, bác sĩ John Snow thì phỏng đoán rằng có những thành phần chưa được phát hiện trong nước đã gây ra bệnh tả này. Lúc đó người dân ở Soho lấy nước từ những vòi nước trên đường phố. Những vòi nước này được cung cấp bởi nhiều nhà máy nước, từ sông Thames và lọc theo vô số tiêu chuẩn với chất lượng khác nhau. Snow phác họa bản đồ địa điểm của tất cả các trường hợp mắc bệnh tả và nhận ra rằng hầu hết đều xảy ra ở khu vực sử dụng một vòi nước duy nhất trên đường Broad. Những công ty cấp nước cho ống nước ở đường Broad đều không phục vụ cho những địa điểm